

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 21.

Lýsingaprísur fyri þettireglu: 30 øyr. á forsiðuni,
20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst
avsláttur í prísinum.

Leygardagin 22. mai 1937.

Kostar kr. 1.50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsinum, brevsvartæðum
og skrivstovuni. Telf. 143.

11. árg.

Okkum stendst til bóta bert vit

I fjør varð oyðdripið fyri
sluppunum á Suðurlandinum —
og í ár er ikki stórt matari.

Hvussu beiskur kennst ikki
hesin dapri verunleiki — sann-
leiki!

Ein orkar illa at hugsa um
tað, ið fylgir í kjalarvatninum
á hesum standi!

Einki at keypa fyri. Einki at
rinda rentur og avdrátt. Tómhentur
kemur faðirin, bróðurin,
sonurin heim frá strevi og
baksi. Tómhentur, uttan at vita
sær livandi ráð.

Ein syndarlig mynd, ein synd-
arlig mynd! Ein syndarligur
standur!

Men honum er til bóta, ið
bjargast vil. So er eisini hjá
Føroyingum. Men treytirnar eru
harðar. Tær krevja ein stál-
settlan vilja. Eitt óbróttligt sam-
anhald. Eini evni at siggja
burtur frá persónligum smálig-
heitum. Evni at siggja uppá
heilðina, móti málinum og í
felagskapi stremba móti tí.

Men saknast hesin vilji. Saknast
hetta samanhold. Saknast
evnini at siggja seg sjálfvan sum
eitt lið í heildini í stríðinum
móti frígerðingini av allari fjöld-
ini. Nivur hesin saknur, ræður
í staðin smásinis, klandursins,
sundurlyndis- og óvundrandin;
tá stendst okkum ikki til bóta.

Tí tá bera vit Kajins træla-
merki.

Tá er forbannilsí yvir okkum.

Katolsk Folkeoplysning.

Hvis man siger til en Mand:
»Hvorfor gaar dit Barn i Skole
hos Katolikkerne i Thorshavn;
er du Katolik eller skal din
Datter være det?» saa vil han
som Regel sige: »Nej, jeg er
ikke Katolik, og det skal min
Datter heller ikke være; men
Skolen er god og enestaaende
billig.»

Javist er Katolikkerne ofte
dygtige Lærere, og undertiden
er de meget billige.

I Middelalderen var Kloster-
skolerne de eneste Undervis-
ningsanstalter for Børn, og efter
Reformationen og Jesuiterorde-
nens Oprettelse var det Jesuiter-
ne, som forte an indenfor Skole-
væsenet paa katolsk Grund,
og det gør de vel reelt endnu.
Intet Under at en Jesuit var en
dygtig Lærer; for han maatte

gennemgaa en Uddannelse, som
varede i 12—14 Aar.

De katolske Skolers vigtigste
Opgave har altid været at ud-
danne Gejstlige; men den al-
mindelige Folkeoplysning har
den katolske Kirke derimod
været en Modstander af, og det
er den den Dag i Dag.

At dette er Tilfældet, kan en-
hver overbevise sig om ved at
læse lidt i en Geografi. Man vil
lægge Mærke til, at Folkeoplys-
ningen er paa faldende daarlí i
Belgien, Frankrig, Polen, Italien
og det nu ulykkelige Spanien,
hvor Skolevæsenet lige til 1909
stod under den katolske Gejst-
lighed. Dette kan til Overflod
belyses med nogle Tal. I Pa-
vens Hovedkvarter, Italien, kunde
1901 de 50 pCt. af Befolkningen
hverken læse eller skrive, og
naar det nu er lidt bedre, skyldes
det, at Skolevæsenet formelt
er løst fra den katolske Kirke.
I Spanien er Forholdene end-
nu mere forfærdende. Aaret
efter (1910) at Undervisningen
gik den katolske Kirke af Hæn-
de, kunde 60 pCt. af Be-
folkningen hverken læse
eller skrive.

Katolicismens Bestræbelser for
at have en vel uddannet Pæste-
og Lærerstand og dens Ønske
om at holde Masserne nede i
Uvidenhed kan ikke misforstaaes,
og dog ser vi det Særsyn, at
Katolikkerne kommer til Fær-
øerne, hvor hvert eneste Men-
neske kan læse og skrive og
mere til, og her vil de drive en
Skole, som skal overgaa vor
Folkeskole, som er langt bedre
end Folkeskolen i noget katolsk
Land, og en af de bedste i hele
Verden.

Den katolske Skoles Opgave i
Thorshavn er heller ikke til at
tage Fejl af. Den er et Agita-
tionscentrum, hvor man vil op-
drage Børnene til Katolicisme.

Pascal.

Hvordan er det med Hvalkødsalget?

Undertegnede tillader mig her-
ved at forespørge hos rette ved-
kommende, om Ordningen ved-
rørende Køb af Hvalkød er ænd-
ret derhen, at for det første
er Kødet begrænset til 50 kg
pro Persona for hele Aaret og
at det dernæst er gjort umuligt
at erholde Hvalkød til videre
Salg i Hjemmebygden eller paa
andre Pladser.

Denne Forespørgsel er foran-
lediget af følgende Tildragelse:
Jeg kom til Loprar Kl. 5½,
om Morgenhen for at købe Hval-

kød. Det var lige forinden Pinse-
højtiden, og jeg vidste, at der
var flere, som ønskede at købe
Hvalkød til Højtiden, hvorfor
det var min Hensigt at købe ca.
1½ Ton, som jeg regnede med
saa nogenlunde vilde tilfredsstille
Behovet paa Pladsen her.

Da jeg kom til Loprar, havde
man ingen Hval paa Stationen.
men Hvalbaadene har jo traad-
les Telefon ombord, og jeg
vidste, at man i Land havde
Forbindelse med dem Kl. 8½
12½ og 4½, hvorfor jeg Kl. 8½
og 12½ forhørte mig paa Stationen
om der var kommen nogen
Besked om, at Hval var fanget,
men begge Gange fik jeg et
benægtende Svar.

Spørgsmaalet var nu, om jeg
skulde tage tilbage til Tveraa
eller vente til næste Dag. Jeg
besluttede mig til det sidste.
Men saa skete det uforstaaeligt:
Kl. 4½ kommer den ene Baad
ind med en Finhval. Den var
skudt Kl. 6½ om Morgenhen.
Hvordan kunde det være, at
man havde sagt, at Hvalbaadene
ingen Hval havde fanget? Havde
man bevidst givet forkert
Besked? eller kan det tænkes,
at vedkommende Hvalbaad havde
undladt at give Besked om
Fangsten?

Da Hvalen var trukket paa
Land og »flenset», gav jeg mig
til at skære Hvalkød. Hr. Direk-
tør G. Mortensen kom da til
mig og spurgte, hvor meget jeg
havde tiltenkt mig at skære af
Hvalkød. Mest muligt, svarede
jeg, men jeg vilde selvfølgelig
ikke staa i Vejen for, at andre
ogsaa skulde faa Hvalkød. Hr.
Direktøren sagde saa, at han
nok skulde sige til, naar jeg
havde faaet skaaret det, jeg
skulde have.

Da jeg havde skaaret ca. 330
kg, kommer Direktøren igen til
mig for at »sige til» og udtalte,
at han solgte ikke Hvalkød til
Folk, der vilde sælge det videre
til Beboerne paa Tveraa. Han
skulde selv have Fortjenesten.
Der blev ikke solgt mere end
50 kg pro Persona for hele Aaret.
50 kg er ikke mere, end man
forbruger i tersk Tilstand i
Løbet af Sommeren. Jeg kan
saaledes ikke købe noget Hval-
kød til videre Salg til den øvrige
Befolkning?

Jeg ved, at der er flere end
undertegnede, der ønsker dette
besvaret snarest muligt.

Tveraa, den 18. Maj 1937.

Martin Olsen.

„Smiril.“

Um tað víðrar og nóg nóg tekna seg, ger „Smiril“ út-
ferð heim á Sand komandi sunnudag kl. 10 í. p.

Sígt verður eystanfyri. Steðgað verður fyri Skálavík, um
nøkur ferðafólk ynskja at fara í land har.

Av Sandi verður farið kl. 8 s. p. og sígt verður vestan-
fyri, steðgað verður fyri Skopun fyri at taka tey ferðafólk
umborð aftur, sum hava ferðast hagar.

Billetprísur fram og aftur 3,00 krónur. X-orkestrið
verður við á ferðini. Listi til tekningar liggur hjá „Tubbak“
til leygarkvöldið kl. 6.

Tórshavn, 20. Mai 1937.

Administrator.

Djóraframsýningar.

I summar verða djóraframsýningar í Streymoyar og Vága sýslu.
Tær bygdur, ið vilja vera við, eiga skrivliga at venda sær til
búnaðarráðgevarans ella Føroya Búnaðarfelags áðrenn 1. juni.

Føroya Búnaðarfelag.

Føroyskt jarðarbrúk má inn í eina fastari skipan.

(Framhald.)

b) Fyri amboðini. Hvussu
skal eitt brúk kunna fáa sær
amboð, so tað loysir seg, uttan
tað eina langa framtíð er av
somu stødd. Tað gongur væl,
so leingi høvuðsamboðini eru
haki, kvísl og ein leypur við
útlendskum felli, men lat mann-
in fáa sær rossamboð, lat hann
gera sær amboð, ið njóta seg
frá vatni ella vindi, so tað er
tí, so verður tað at slaka
pening burtur, um jorðir kann
býtast frá aftur. Og tí er tað
einki so vorðið í tí vanligu ognar-
húsinum í dag. — Tað kann
væl vera, at tað hevði einki
verið kortini, um brúksstøddin
lá fost, men tað er ikki tað, vit
skulu hugsa um, tað, vit skulu
varnast um, er, at tað eru ikki
líkindi fyri at gera seg soleiðis í
stand, sum skipanin liggur nú.

Hitt, um at fólk ikki er við og
nýtir tey líkindi, sum eru, tað
virkar ikki avgerandi í hesum,
tað manar okkum bert til at
taka heitta upp sum eitt nýtt
mál og royna at búgva fólk út.
c) Fyri upplæringina skuld.
Tað er eisini neyðugt fyri, at
tann ella tey, ið skulu hava
jorðina í hendi, kunnu búgva
seg út á besta hátt til sitt yrki,
at tey hava eina fasta brúksstødd
at uppenja seg til. Ein maður
kann væl vera góður á einari
brúksstødd og ein dólur á einari
aðrari brúksstødd. Og enn verri
er tað, um sami maður skal

fáa neyðugt við til skifti ella á
annan hátt at lata burtur av
sínnum brúki í sínum arbeids-
árum, so hann, rætt sum hann
best er í lag við sitt garðsarbeid,
skal leggja sítt brúk um undir
heilt øðrum korum. Allur skúla-
gangur í jarðarbrúki, øll nýtsla
av amboðum og onnur verklig
uppenjing er merkt av brúks-
støddini.

d) Fyri lánikarini. Nú fáa
vit lógir, sum geva lán til bæði
tað og tað. Hvussu skulu vit
kunna umvera fastar garðsstøddir
av hesi orsök, hvussu vera vit
nakrantíð at vita, hvat vit lána
upp á, um ikki brúksstøddin er
fost? Nei, ein lánilóg, sum miðar
framtíð at gera almennan pening
fruktharar úti í millum tað arbeið-
andi búnaðarfólkið, má sum
fyrsta kor krevja eina fast skip-
aða brúksstødd, bæði fyri at
hesin peningur kann koma til
nyttu, og fyri at tann tryggjan
av virðinum skal vera til stæðar,
sum má krevjast fyri allan lænt-
an pening.

IV. Uttanbygda jorð.

Tað hevur mangan bæði verið
talað og skrivað um, hvussu
óhóskandi tað er, at Føroying-
urin situr sum uppsitari á síni
egnu jorð, kongsjorðini. Men eg
havi ikki høyrð tað sama sagt
um ognarjorðina. Kanna vit betri
eftir, siggja vit, at Føroyingurin
tvífalt situr uppsitari á síni egnu
jorð, ognarjorðini. Og tað er
nóg verri enn við kongsjorðini,
tí uppsitaralíkindini eru ótrygg-
ari. Eg meini her við mannin,
ið hevur uttanbygda jorð í hond-
um. Og tað eru ógviliga nógvir
menn í Føroyum, sum hava tað.